

9. Чорний І. Романтична іронія в поемі І. Котляревського / І. Чорний // Сатира і гумор в українській літературній традиції : матеріали всеукр. наук. конф. – Чернівці, 1994. – С. 90–92.

10. Шевчук В. Вершинний твір українського бароко / В. Шевчук. – К., 2005. – 37 с.

11. Яценко М. Іван Котляревський / М. Яценко // Поетичні твори. Драматичні твори. Листи / І. Котляревський. – К., 1982. – С. 5–34.

Liliia Chykur

THE CULTURAL AND HISTORICAL CONTEXT OF THE I. KOTLYAREVSKY PHENOMENON

In article the idea of cultural and historical context of I. Kotlyarevsky phenomenon is comprehended, and its

modern reception is considered. This reception is important for the «sprouts» of the Ukrainian spiritual elite, for the awareness of the state of national existence. The chosen topic is dictated by the fact that each person strives to understand his own place, role and purpose in this life. In other words, everyone wants his life to be meaningful. This comprehension and awareness are dictated, according to G. Skovoroda, by the necessity of finding one's «related work», of fulfilling one's vocation. I. P. Kotlyarevsky managed to fulfill himself in his motherland and left bright and creative legacy, which still remains the core of modern literary interpretations. Therefore, the phenomenon of the author is emphasized in the article.

Key words: *phenomenon, reception, interpretation, author's allusion, mythologem.*

Надійшла до редакції 17.11.2019 р.

УДК 81'38:81'342:[81'42]

Юлія Гришко

ФОНЕТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ СТИЛІСТИЧНО МАРКОВАНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ТА ОКАЗІОНАЛЬНИХ СПОЛУК У МОВІ П'ЄС «НАТАЛКА ПОЛТАВКА» Й «МОСКАЛЬ-ЧАРІВНИК» І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

У статті наведено результати лінгвістичного аналізу мови драматичних творів «Наталка Полтавка» та «Москаль-чарівник» І. Котляревського. Виокремлено основні стилістичні функції okazіональних та фразеологічних одиниць. Установлено, що найпродуктивніше в цих п'єсах функціують фонетичні, фонетико-лексичні, лексичні okazіоналізми, а також фразеологізми, обіграні в контексті свистячими й шиплячими приголосними.

Ключові слова: *мова творів І. Котляревського, okazіоналізм, фразеологізм, фоностилїстичні ресурси, фоностилїстичний ефект.*

Українська культура ХХІ століття активно адаптує шляхами реапропріації, інтерпретації та креації (В. Кислюк) набуток попередніх епох до сучасних реалій, створюючи оригінальні мистецькі продукти, що в міру поширення асоціюються у світі з належністю до української нації [4, с. 98]. І. П. Котляревський є одним із культурних символів Полтавщини й усієї України, знаних за кордоном, адже його творчість як класика нової української літератури «нале-

жить до вічно живих явищ» культури (М. Яценко), що потребують актуального погляду й переосмислення.

Творча особистість І. Котляревського, починаючи від сучасників, привертала, привертає й буде привертати увагу великої кількості філологів, культурологів, істориків, краєзнавців, етнографів, фольклористів, мистецтвознавців. На сьогодні дослідження життєвої та творчої діяльності зачинателя нової української літератури найбільшою мірою репрезентовані в літературознавчому (І. Бойко, М. Бужинський, А. Василенко, М. Возняк, В. Жадько, П. Житецький, І. Єрьомін, Є. Кирилук, М. Мороз, Є. Нахлік, О. Охріменко, П. Охріменко, І. Павловський, І. Пільчук, П. Ротач, І. Снігур, Є. Стороха П. Хропко, А. Шамрай, В. Шевчук, М. Яценко та ін.), методичному (О. Бандура, П. Волинський, М. Литвин, Н. Ткаченко, К. Ходосов та ін.) і культурологічному (А. Залашко, І. Жидких, Б. Левін, О. Полянїна, В. Стрепет та ін.) аспектах. Серед лінгвістичних напрацювань лідирують роботи, присвячені оригінальності мови «Енеїди» (І. Айзеншток, В. Ващенко, Х. Гаврилюк, Н. Дудник, С. Єрмоленко, І. Огієнко,

М. Пилинський, М. Степаненко та ін.). Проте лінгвістичні особливості творів І. Котляревського з точки зору фоностилістики ще не були представлені в наукових працях.

Метою нашого дослідження є з'ясування стилістичних функцій оказіональних та фразеологічних одиниць у п'єсах «Наталка Полтавка» і «Москаль-чарівник», що передбачає реалізацію таких завдань: 1) описати специфіку фонетичної структури оказіоналізмів та фразеологізмів у мові дійових осіб І. Котляревського; 2) виокремити найчастотніші звуки в різних типах оказіональних сполук і фразеологізмів.

Методом суцільної вибірки були виписані інтенційні оказіоналізми й фразеологізми (68 одиниць: 42 – із твору «Наталка Полтавка», 26 – із твору «Москаль-чарівник»), змодельовані добром звуків із конкретними акустико-артикуляційними характеристиками, що формують неповторний колорит кожної репліки.

У творах І. Котляревського продуктивними інтенсифікаторами звукового тла є індивідуально-авторські фонетичні й лексичні новотвори та фразеологічні одиниці, трансформовані креативним комбінуванням фоностилістичних ресурсів.

Оказіоналізми представлені кількома різновидами:

1) власне фонетичні оказіоналізми: ... *Тара, бара, / Гала, бала, / Во всех углах / Трах-тарарах*... (2, с. 271). Завдяки введенню в текст твору «Москаль-чарівник» цього виду асемантичних оказіоналізмів, що змодельовані асонансами голосного заднього ряду низького підняття [а] та алітераціями сонорного дрижачого приголосного [р], І. Котляревський імітує «заклинання», побудоване за фольклорним зразком, де слова можуть бути звучними, але значення – незрозумілим [1, с. 183];

2) фонетико-лексичні оказіоналізми (*буки-барабан-башта, крючоктворні шашині, тюх-тюх-сердега*) є складними звуковими комплексами, мають у своїй структурі повнозначні лексеми [9, с. 37]. Такі комплекси оказіональні новотвори є інтегративними сполуками, які внаслідок злиття компонентів перетворилися на суцільно оригінальну лінгвістичну одиницю. Фонетично марковані оказіоналізми є не простою семантичною єдністю, а якісно новим утворенням, що «відповідає потребам авторського слововираження» [10], оскільки можливості такого комбінування, на думку В. Лопатіна, – невичерпні [5, с. 8].

...*Так се так не во гнів сказати: буки-барабан-башта, шануючи Бога і вас*... (1, с. 242). Лексико-фонетичний оказіоналізм *буки-барабан-башта*, утворений поєднанням повнозначних лексем (*буки* – давня назва літери «бе» кириличної абетки, *барабан* – музичний ударний інструмент, *башта* – вежа) набуває фоностилістичної маркованості через звучність повторюваного на початку слів білабіального експлозивного приголосного [б]. У контексті *буки-барабан-*

башта – це семантико-стилістичний синонім понять «нісенітниця», «дурниця», «безглуздя», «недоладність» [2, т. 1, с. 287]. В «Етимологічному словнику української мови» підкреслено, що значення цього оказіоналізму ще остаточно не з'ясоване, є тільки припущення про можливе походження його зі старої читанки чи граматики, де з навчальною метою добіралося слова з тією самою початковою літерою, не пов'язані між собою за значенням (звідси й уживання на позначення нісенітлиці) [2, т. 1, с. 287];

...*Смотри-ка, чтоб от скуки не завелись крючоктворные шашины. Вить ваше братье – крапивное семя. У вассовесть купоросом подправлена*... (2, с. 257). Фонетичне тло оказіоналізму *крючоктворні шашині* складають передньоязикові шиплячі приголосні [ч], [ш] із негативним емоційно-оцінним значенням, однак у пре- та постпозиціях щодо новоутворення домінують передньоязикові свистячі приголосні [с], [с'], що посилюють акустичний вплив завдяки своїм акустико-артикуляційним властивостям, вирізняючись характерним шумом, схожим на свист [11, с. 282];

...*Уже коли попадеться їй хоть трохи тюх-тюх-сердега, то такого і підніме на зубки і рада завести до того, хоть би сьому йолопові і ворсу нам'яли*... (2, с. 269). Лексико-фонетичний оказіоналізм *тюх-тюх-сердега* є контамінацією афективної лексеми «тюхтій» [2, т. 5, с. 696] та іменника «сердега», утвореного морфологічним способом пейоративної суфіксації. Акустичне тло доповнюють алітерації корелятивних пар передньоязикових приголосних за дзвінкістю – глухістю [д]–[т], [з]–[с], алітерації передньоязикових глухих палаталізованих приголосних [т'], [с'], губного глухого приголосного [п] та задньоязикового глухого приголосного [х];

3) лексичні оказіоналізми: *чадолюбіві* (від заст. *чадо* – дитя) *батьки, уджигнути* (у значенні «організувати», «провести», очевидно, походить від *джигати* – «хлюстати, бити різками; кусати» [2, т. 2, с. 51] або *джигун* – «баламут; п'яниця, франт» [2, т. 2, с. 52]), *згедзатися* («відмовити», «показати характер», «закапризувати», імовірно, похідне від іменника «гедзь»): ...*наш возний – чоловік, не взяв його кат – на свій кошт таке бундючне весілля уджигне, щ[шч]о ну!*(1, с. 233); ...*Гляди ж, Наталко, не згедзайся, як старости прийдуть!*(1, с. 233). Стилістичне навантаження в наведених прикладах інтенсифікують передньоязикові свистячі та шиплячі приголосні [з], [з'], [с], [с'], [дз], [ш], [ч], [дж].

Крім оказіональних сполук, у мові драматичного доробку І. Котляревського є **всі види фразеологізмів** (фразеологічні єдності, фразеологічні зрощення, фразеологічні сполучення, фразеологічні вирази тощо), однак ми не зупинятимемося на їхньому розподілі за класифікаційними ознаками, а звернемо

увагу на фоностилістичні ресурси, що підсилюють мистецький ефект уведення фразеологічних одиниць у контекст. Письменник почасти активує навіть по декілька фразеологічних одиниць поспіль (здебільшого синонімічних) у межах однієї репліки, створюючи за допомогою цілісного синтаксичного ряду своєрідну градацію, насамперед для позначення особистих якостей персонажів:

– характер: *...А все-таки «тільки»! Вже куда не кинь, то клин. Викинь лиш дур з голови... (1, с. 233).* У цьому зразку автор використовує акустико-артикуляційний потенціал сонорних приголосних [н], [н'], [л] та задньоязикового експлозивного [к], моделюючи паронормазію [7, с. 53]; *...возний – так і бундючиться, що помазався паном. Юриста завзятий і хапун такий, що із рідного батька злупить! (1, с. 238); ...То виборний Макогоненко; чоловічок і добрий був би, так біда – хитрий, як лисиця, і на всі сторони мотається; де не посій, там і уродиться, і уже де і чорт не зможе, то пошли Макогоненка, зараз докаже... (1, с. 238); ...Ви себе рівняєте з Іосифом? Далеко куцою до зайця! (2, с. 254); ...з москалем знайся, а камінь за пазухою держи; од чого ж вона вийшла, сам розумний чоловік, догадаєшся... (2, с. 265); ...Воно так, ващеці проше, сучка санчата замчала, у нас ремінь за личко не виміняєш... (2, с. 270).* Як бачимо, для яскравішого змалювання особистих характеристик митець послуговується усно-розмовними фразеологізмами, що здебільшого мають зневажливо-знижене експресивне забарвлення, відповідно їхнє стилістичне використання формує враження простоти, фамільярності [6, с. 39–40]. У наборі фонетичних ресурсів для формування негативного емоційно-оцінного значення превалюють передньоязикові свистячі й шиплячі приголосні (для змалювання образів Возного, Виборного, Финтика, Москаля);

– соціальний стан: *...живу хоть не так, як люди, а хоть побіля людей; конійка волочиться і про чорний день іміється... (1, с. 223); ...Стара Терпилиха не зсунулась іще з глузду, щоб вам одказати... (1, с. 224); ...живемо і маємося, як горох при дорозі: хто не схоче, той не вскубне... (1, с. 230); ...На нас, бідних і безпомощних, як на те похиле дерево, і кози скачуть... (1, с. 230); ...Один собі живу на світі, як билинка на полі; сирота – без роду, без племені, без талану і без приюту... (1, с. 234); ...Нема у мене ні кола, ні двора: весь тут... (1, с. 236); ...У неї всього доволі, хіба птичого молока нема... (с. 260).* Цьому виду фразеологізмів притаманна авторська трансформація, а саме – поширення через уведення до складу нових компонентів [8, с. 128], а також уживання синонімічних за значенням фразеологічних одиниць;

– фізичний стан: *...Жінко! Та чи нема чого попоїсти?... Далебі, аж шкура болить, так їсти хочеться... (2, с. 259).* Фразеологізм підсилює

контекстуальне оточення, сформоване алітераціями шиплячих та свистячих фрикативних приголосних [ж], [ш], [с], [с'], шиплячого африката [ч];

– психічний стан: *...Послухай, пане виборний! Нігде – тес[йе]-то я[йа]к його – правди дівати, я люблю Наталку всею душею[йу], всею[йу] мислю[йу] і всім серцем мої[йі]м, не могу без неї[йі] жити, так ї[йі]ї[йі] образ – тес[йе]-то я[йа]к його – за мною[йу] і слідить... (1, с. 224); ...Знаю, чом тобі всі не люб'язні; Петро нав'яз тобі в зуби. Дурниця все те, щ[шч]о ти думаєш; чотири годи уже, як об нім ні слуху нема, ні послушанія... (1, с. 228).* Для передачі почуттів кохання Возного до Наталки письменник вводить у текст численні алітерації сонорних приголосних, зокрема [л], [л'], які апелюють до позитивних почуттів [11, с. 189], а також передньоязикових свистячих і шиплячих, що за своїми фоносемантичними властивостями викликають у носіїв слов'янських мов негативні асоціації (О. Журавльов), тому адресат (читач / слухач / глядач) має всі підстави, аби засумніватися в щирості почуттів Возного. З негативним відтінком говорить про кохання Наталки до Петра її мати Терпелиха, адже в її мові переважають свистячі та шиплячі приголосні;

– мовлення (з натяками, плутане, зухвале тощо): *...Я уже їй говорив, як то кажуть, надогад буряків... (1, с. 224); ...Мабуть, вельми нашкодив і наколотив гороху з капустою... (с. 242); ...Не турбуйтеся, мосьпане служивий! Знаю я, куда ви гнете! Вибийте хвіст об тин... (2, с. 257);*

– дії, вчинки: *...Коли другії облизня поймають, то і ми остерегаємся. Наталка многим жєнихам піднесла печеного кабака (трансформоване від фольклорного піднести печеного гарбуза); глядя на сіє, і я собі на умі... (1, с. 224); ...А нащ[шч]о ж і одкладовать в довгий ящ[шч]ик; адже ми не судді... (1, с. 233); ...Та щ[шч]о його питати: він по городу гав ловив та витрішки продавав... (1, с. 237); ...Бороню на себе дивитись, розговарьовати і баляси точити? (трансформоване від лясати точити (2, с. 251)).* У цих зразках вирішальними диференційними ознаками для формування звукового тла є участь голосу й шуму та спосіб творення, а також інтегральна ознака акустичного враження (шиплячі та свистячі приголосні).

Фразеологічні вирази біблійного чи фольклорного походження письменник використовує у формі порад-настанов, сентенцій, адресованих одними дійовими особами іншим: *...У нас єсть половиця «Знайся кін з конем, а віл з волон»... (1, с. 220); ...Лучче синиця в жмені, як журавель в небі... (1, с. 226); ...Брехать і обманьовать других – од Бога гріх, а од людей сором... (1, с. 226); ...Повір мні: єжелі б здесь собралось много народу і знеацька ангел з неба з огненною різкою злетів і воскликнул:*

«Брехуни і обманці[шч]ики!.. ховайтесь, а то я поражу вас!..» – ей-ей, всі присіли би к землі совісті ради. Блаженна лож, когда биваєть в пользу ближніх... (1, с. 226); ...Правда, замуж вийти – не дощ[шч]ову годину пересидіти; але мені здаєть ся, якби чоловік надежний трапився, то б не треба ні для себе, ні для матері йому одказовать... (1, с. 231); ...Хто живе чесно і годуєть ся трудами своїми, тому і кусок черствого хліба смачніший од м'яккой булки, неправдою нажитой... (1, с. 231). Особливо прикметною видаєть ся повчальна промова Михайла до Фінтика, у якій є ремінісценція одразу кількох біблійних заповідей, вибудована як градація: ...обіщай нам ніколи не забувати, якого ти роду, почитати матір свою, поважати старших себе, не обіжати нікого, не підсипатись під чужих жінок, а мою Тетяну за тридев'ять земель обіходити; бо колись за се дадуть тобі березової припарки такої, що і правнучатам будеш заказовати... (2, с. 274).

Мова творів І. Котляревського позначена продуктивним функціонуванням оказіональних і фразеологічних одиниць, креативно обіграних письменником у контексті. Із-поміж оказіоналізмів виняткові фонетичні функції мають фонетичні, лексико-фонетичні та лексичні типи. Фразеологізми в репліках дійових осіб ужито на акустично маркованому тлі, зокрема для передачі негативних характеристик найчастотнішими є шиплячі та свистячі приголосні [ж], [ч], [ш], [з], [з'], [с], [с'], позитивних – сонорні [л], [л'], [м], [н], [н']. Наші подальші дослідження спрямовані на детальне вивчення фонетичних ресурсів поетичного доробку І. Котляревського.

Література

1. Войтович В. Заклинання // Українська міфологія / В. Войтович. – К. : Либідь, 2002. – 664 с. ; іл.
2. Етимологічний словник української мови : в 7 т. / [редкол. О. С. Мельничук та ін.]. – К. : Наук. думка, 1982–2012. – Т. 1 : А – Г. – 1982. – 632 с. – С. 287 ; Т. 2 : Д – Копці. – 1985. – 570 с. – С. 51–52 ; Т. 5 : Р – Т. – 2006. – 704 с.
3. Журавлев А. П. Звук и смысл / А. П. Журавлев. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Просвещение, 1991. – 160 с. ; ил.
4. Кислюк К. В. Українська культура I чверті ХХІ ст.: повороти модернізаційних перетворень : монографія / К. В. Кислюк. – 2-ге вид., стер. – К. : Кондор, 2018. – 196 с.
5. Лопатин В. В. Рождение слова. Неологизмы и окказиональные образования / В. В. Лопатин. – М. : Наука, 1973. – 152 с.
6. Мацько Л. І. Фразеологічна стилістика // Стилістика української мови : підруч. / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько / [за ред.

Л. І. Мацько]. – 2-ге вид., випр. – К. : Вища шк., 2005. – С. 38–40.

7. Пономарів О. Д. Паронімія як стилістичний засіб і як вада тексту // Стилістика сучасної української мови : підруч. / О. Д. Пономарів. – 3-ге вид., перероб. і доповн. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. – С. 51–55.

8. Пономарів О. Д. Фразеологія та її стилістичні можливості // Стилістика сучасної української мови : підруч. / О. Д. Пономарів. – 3-ге вид., перероб. і доповн. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. – С. 120–130.

9. Попова Т. В. Русская неология и неография : учебн. эл. текст. пособ. / Т. В. Попова [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://studfiles.net> (дата обращения: 07.09.2018). – Название с экрана.

10. Турчак О. М. Юкстапозитні типи як основа новотворів публіцистичного стилю (на матеріалі періодичних видань кінця ХХ століття) / О. М. Турчак [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://periodicals.karazin.ua/philology/article.pdf> (дата звернення: 12.05.2019). – Назва з екрана.

11. Українець Л. Ф. Фонетична конотація в українській поетичній мові ХХ – ХХІ століть: семантико-прагматичний вимір : монографія / Л. Ф. Українець. – Полтава, 2014. – 380 с.

12. Яценко М. Т. Іван Котляревський / М. Т. Яценко // Поетичні твори. Драматичні твори. Листи / Іван Котляревський. – К. : Наук. думка, 1982. – С. 5–34.

Список використаних джерел

1. Котляревський І. П. Наталка Полтавка // Поетичні твори. Драматичні твори. Листи / [передм. М. Т. Яценко] / І. П. Котляревський. – К. : Наук. думка, 1982. – С. 218–250.
2. Котляревський І. П. Москаль-чарівник / І. П. Котляревський // Поетичні твори. Драматичні твори. Листи / [передм. М. Т. Яценко] / І. П. Котляревський. – К. : Наук. думка, 1982. – С. 251–274.

Yuliia Hryshko

PHONETIC MODELING OF STYLISTIC MARKED PHRASEOLOGICAL AND OCCASIONAL UNITS IN THE LANGUAGE OF PLAYS «NATALKA FROM POLTAVA» («NATALKA POLTAVKA») AND «SOLDIER-WIZARD» («MOSKAL-CHARIVNYK») BY I. P. KOTLIAREVSKYI

Ukrainian culture of 21st century actively interprets and adapts the creativity of the past cultural epochs for modern reality. From the cultural point of view very interesting is Ukrainian writer I. Kotliarevskiy. Ivan Petro-

vych Kotliarevskiyi is a person-cultural symbol of Poltava region and Ukraine. He is a founder of the period of new Ukrainian literature. There are a lot of different scientific works (by Ukrainian and foreign scientists) in the field of literature, culture, history, art, regional ethnography and linguistic that connected with biography or creativity by I. Kotliarevskiyi. The linguistic features of the works by I. Kotliarevskiyi from the point of view of phonetic stylistics are still without detailing scientific researches.

The purpose of our research is to distinguish stylistic functions of occasional and phraseological units in the plays «Natalka from Poltava» and «Soldier-wizard», this purpose includes realization of the next tasks: 1) to describe the specific of phonetic structure of nonce words and fixed phrases in the language of characters by I. Kotliarevskiyi; 2) to select the most frequent vowels and consonants in the different types of occasional and phraseological units.

The main method of our research is continuous sampling method that we used for describing of intentional

nonce words (we selected 68 units: 46 – from the work «Natalka from Poltava» and 26 – from the work «Soldier-wizard»).

It is distinguished the basic stylistic functions of occasional and phraseological units: mostly there are the functions of semantic-stylistic synonyms and phonetic-lexical gradations. It is determined that the most productive expressive means in these plays are phonetic, lexical-phonetic and lexical nonce words; and also idioms that historically coming from Bible and from Ukrainian folk-lore in the context with the alliterations of Ukrainian fricative and affricate consonants [z], [z'], [s] [s'], [zh], [sh], [ch]. Our future researches will focus on more detail studying of phonetic and stylistic resources of the poetical creativity by I. Kotliarevskiyi.

Key words: language of the works by I. Kotliarevskiyi, nonce word, fixed phrase, phonetic and stylistic resources, phonetic and stylistic effect.

Надійшла до редакції 30.08.2019 р.

УДК 821.161.2

Володимир Подрига

«НІДЕ НЕ ЗЕЛЕНІЄ ТАК СТЕП...»: СТРУКТУРА ТА СЕМАНТИКА ЛІТЕРАТУРЕМИ «СТЕП» У ПРОЗІ ВОЛОДИМИРА ЛЕОНТОВИЧА

У статті досліджено структуру та зміст літератури «Степ», створеної в художній спадщині Володимира Леонтовича. Прозаїк, опираючись на фольклор, письменство, увиразнив її етноконцептами «Власність», «Воля», «Життя», «Занепад», «Країна», «Минуле», «Неволя», «Оновлення», «Правда», «Праця», «Родина», що притаманні етнічному мисленню нашого народу, а також образами, пейзажами, деталями тощо.

Ключові слова: література, етноконцепти, мислення, степ, Володимир Леонтович.

Володимир Леонтович відчував духовну спорідненість, нерозривний зв'язок із малою батьківщиною, передовсім Оріхівщиною, що належала до складу Лубенського повіту Полтавської губернії, та Україною, для розвитку яких не шкодував ні сил, ні коштів. У «Спомині утікача» патріотичні думки, особливий погляд на світ він висловив так: «Ми, сільські люде, приростаємо до землі, до рідного краю серцем... Немає для мене на землі кращого куточка,

як мій хутір, немає кращого краю од України. Ніде в світі не голубіє так небо, ніде немає тих кольорів хмарок і повітря, як у нас в червні, ніде не зеленіє так степ, не блищать так роси, не світяться зорі...» [5, с. 262]. Процитовані рядки – свідчення не лише почуття любові до материнської землі, а й літературне моделювання етнічного образу «Рідний край», що структурований концептами «Україна», «Земля», «Степ», «Хутір», тому усимволізовує рай, асоціюється з місцем єднання людини і природи, красою.

Біографи, краєзнавці, літературознавці в Україні й за кордоном висвітлювали перипетії життєвого та творчого шляху талановитого, працюючого й громадськи активного Володимира Леонтовича, вірного сина українського народу, для якого лубенський степ – не лише місце народження, а й центр світу, бо тут дорослішав, мужнів, формував світогляд, перебував у щоденних господарських клопотах, дбав про нагальні громадські справи, створив родину, примножив власність, пізнав мову простолюду, черпав натхнення, писав повісті, оповідання. І це природно, бо, як ствер-

